

Rezumat la proiectul **Epistemologia și praxiologia asistenței psihologice a învățării pe tot parcursul vieții**. Realizare: 2015 – 2018

Cifra Proiectului: **15.817.06.05F**

Direcția strategică: Patrimoniul Național și dezvoltarea a societății

Prioritatea: Educație și formare pe parcursul vieții

Obiectivul general al proiectului: Argumentarea științifică și asigurarea metodologică a asistenței psihologice a personalității din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții.

În procesul cercetării la proiect a fost realizat un studiu teoretic analitic referitor la clarificarea esenței conceptului „învățare pe tot parcursul vieții”, în care a fost dedusă esența socială a fenomenului: învățarea pe tot parcursul vieții - strategie socială de eradicare a sărăciei și evitare a șomajului prin valorificarea învățării sub diferite tipuri, forme, conținuturi, nivele, la diferite vârste, având ca valoarea social-economică principală autosustenabilitatea – capacitatea persoanei de a-și asigura condițiile necesare de trai și dezvoltare prin învățare de noi atitudini, informații și metodologii.

Au fost stabilite aspectele definitorii ale conceptului „învățare pe tot parcursul vieții”, viziune diferită asupra învățării umane, proces de achiziție continuă, voluntar, automotivant din considerente profesionale sau personale, multitudinea contextelor, valori mai puțin promovate anterior (autosustenabilitate, competitivitate, capacitate de inserție, profesionalism, cetățenie activă), beneficii, motivație, provocări, bariere (situaționale, instituționale, dispoziționale), raport diferit dintre factorul obiectiv și cel subiectiv – persoana decide referitor la formarea sa, factorul subiectiv devenind mai important, a fost efectuat studiul reprezentărilor populației din Republica Moldova despre IPTPV, identificate diferențe esențiale, ambiguitatea sensurilor, ceea ce denotă cunoașterea superficială a fenomenului. Rezultatele cercetării obținute au fost reflectate în monografia Bolboceanu, A.; Cucer, A.; Pavlenko, L. [et.al.]. *Referințe epistemologice ale asistenței psihologice în contextul învățării pe tot parcursul vieții*. Monografie colectivă/ Coord. A. Bolboceanu. Chișinău: Print - Caro, IȘE, 2018. 190 p. ISBN 978-9975-48-131-1.

Conținutul depistat al conceptului IPTPV a stat la baza elaborării unui model ipotetic al personalității - consumator al serviciilor de IPTPV, baza identificării nevoilor de dezvoltare personală și profesională, care, la rândul lor, au devenit puncte de orientare pentru elaborarea finalităților asistenței psihologice a IPTPV. Au fost obținute următoarele produse științifice: tendințele de dezvoltare a IPTPV în plan internațional și național; esența IPTPV; valorile promovate de IPTPV; modelul ipotetic al personalității consumatorului de servicii de IPTPV și necesitatea de formare a personalității pentru IPTPV.

Cercetarea situației la nivel de documente în RM a permis să identificăm următoarele: în RM există Strategia de dezvoltare a educației, bazată pe învățarea pe tot parcursul vieții; dar care se concentrează pe învățământul vocațional și pe cel formal; atenție mai multă se acordă nivelelor preșcolar și școlar, mai puțină - nivelelor universitare și postuniversitare, persoanelor de vârstă medie și de vârstă a treia, limitarea la formarea profesională continuă, lipsa politicilor de valorizare a cercetării și învățării; de popularizare a învățării pe tot parcursul vieții ș.a.

Rezultatele cercetării empirice au permis identificarea unor bariere psihologice: referitor la încrederea în sine, autocunoaștere și autorealizare, nevoia de îndrumare din partea psihologului, ajutor în acceptarea realității; sporirea gradului de motivare și încredere; au fost stabilite nevoile de învățare a diverselor categorii de potențiali beneficiari, nevoile psihologice și psihosociale - de interrelaționare și creștere personală, integrare socială, dezvoltarea relațiilor familiale, ameliorare a conflictelor, prevenția situațiilor dificile, stresul, motivație, probleme de relaționare, etc.

În cazul persoanelor cu CES barierele personale țin de lipsa independenței, surmenaj, probleme de concentrare a atenției; dezvoltare cognitivă insuficientă, relațiile cu colegii, relațiile cu

părinții, relații individ-grup, deficit de comunicare, marginalizare, controlul slab dezvoltat al emoțiilor, dificultăți în a-și exprima sentimentele, fobii, probleme de autocunoaștere (încredere în sine redusă, imagine de sine inadecvată, sentimentul de incompetență), dragoste, fericire, stimă etc. Au fost identificate valorile generale, care vor forma baza axiologică a asistenței psihologice a persoanelor din perspectiva ÎPTPV: dezvoltarea personală, incluziunea socială, autosustenabilitatea, competitivitatea, capacitatea de inserție profesională, cetățenia activă. Valoarea centrală promovată prin ÎPTPV, este autosustenabilitatea prin angajarea în câmpul muncii, achiziționarea voluntară și automotivată de cunoștințe, pentru motive profesionale și personale. Asistența psihologică a ÎPTPV va valorifica aspectele axiologice evidențiate prin relevarea sensului lor general-uman, la nivel individual al beneficiarului și la nivel de grupuri social-psihologice: valorificarea maximală a resurselor, facilitarea procesului de învățare la nivel personal; acordarea suportului psihologic pentru depășirea barierelor personale. Creșterea personală, din perspectiva ÎPTPV, este obiectul asistenței psihologice, deoarece se referă la îmbogățirea resurselor persoanei și constituie condiția stării psihologice de bine – condiție absolut necesară pentru succesul învățării și activității profesionale. Asistența psihologică în ÎPTPV a copiilor cu CES impune valorificarea creativității, ca resursă de învățare și condiție a succesului, alături de dezvoltarea serviciilor de orientare profesională prin adaptarea formelor, metodelor și conținutului asistenței psihologice. Rezultatele cercetării au fost reflectate în monografia Bolboceanu, A.; Cucer, A.; Pavlenko, L. [et.al.]. *Repere conceptuale ale asistenței psihologice în învățarea pe tot parcursul vieții*. Chișinău: Print-Caro, IȘE, 2018. 198 p. ISBN 978-9975-48-132-8.

Au fost selectate conținuturile asistenței psihologice a IPTPV; elaborate și validate principii, metode și tehnici, care asigură aspectele praxiologice ale AP a IPTPV. Obiectivele AS sunt țin cont de barierele psihologice, nevoile de dezvoltare, determinate anterior și orientate spre dezvoltarea resurselor personalității. Rezultatele obținute au fost sistematizate și au alcătuit conținutul a 7 complexe metodologice destinate practicienilor în domeniul asistenței psihologice a IPTPV și 38 publicații.

Asistența psihologică a ÎPTPV cuprinde trei domenii de activitate: 1. asistența psihologică a autorilor de materiale conceptuale, normative, metodologice; elaborarea fundamentelor psihosociale ale ÎPTPV; 2. asistența psihologică a procesului învățării; 3. diagnostică și intervenție privind valorificarea maximală a resurselor personale, facilitarea procesului de învățare. Rezultatele cercetării au fost reflectate în 7 complexe metodologice:

1. Batog, M. *Dimensiuni psihologice ale personalității în învățarea pe tot parcursul vieții*. Complex metodologic. Chișinău: tipografia Lyceum, F.E.-P., Tipografia Centrală”, IȘE, 2018. 136 p. ISBN 978-9975-3285-1-7.
2. Bolboceanu, A., Plătică, A. *Dezvoltarea atitudinilor și a relațiilor interpersonale a preadolescentului cu dizabilitate auditivă*. Ghid metodic. Chișinău: Print –Caro, IȘE, 2018. 56 p. ISBN 978-9975-48-129-8.
3. Bolboceanu, A.; Vrabii, V. *Dezvoltarea personală a cadrului didactic ca organizator al cunoașterii și facilitator motivațional*. Ghid metodologic. Chișinău: tipografia Print –Caro, IȘE, 2018. 62 p. ISBN 978-9975-48-136-6.
4. Cerlat, R. *Stabilitatea emoțională a cadrelor didactice: modalități de optimizare*. Ghid metodologic. Chișinău: tipografia Lyceum, F.E.-P., Tipografia Centrală”, IȘE, 2018. 96 p. ISBN 978-9975-48-129-8.
5. Cucer, A. *Complexul de asistență psihologică în orientarea profesională a persoanelor cu dezabilitați*. Chișinău: tipografia Lyceum, F.E.-P., Tipografia Centrală”, IȘE, 2018. 140 p. ISBN 978-9975-48-142-7.

6. Furdui, E. *Creativitatea - resursă psihologică pentru învățarea pe tot parcursul vieții a persoanelor cu dizabilități*. Ghid metodologic. Chișinău: tipografia Lyceum, F.E.-P., Tipografia Centrală”, IȘE, 2018. 97 p. ISBN 978-9975-48-144-1.
7. Mihailov, V. *Dezvoltarea reprezentării sociale la adulți în realizarea procesului de învățare pe tot parcursul vieții*. Ghid metodologic pentru psihologi și lucrători sociali. Chișinău: tipografia Lyceum, F.E.-P., „Tipografia Centrală”, IȘE, 2018. 88 p. ISBN 978-9975-48-149-6.

Sunt determinate condițiile de elaborare a unei platforme online; de validare și diseminare a rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului; elaborat pachetul de documente, necesar pentru elaborarea și legalizarea platformei: Concepția platformei; baza legislativă a problemei; principiile morale și profesionale, statutul platformei în structura Institutului de Științe ale Educației, facilitățile și exigențele față de utilizator. Au fost stabilite cerințele față de informația de postat pe platformă. Au fost selectate materiale cu conținut aplicativ, obținute în cadru proiectului.

A fost determinat statutul orientării profesionale în structura asistenței psihologice a ÎPTPV: aria centrală a asistenței psihologice a ÎPTPV, statut solicitat de valoare principală a ÎPTPV – autosustenabilitatea; au fost stabilite condițiile specifice ale OP a persoanelor cu dizabilități. Rezultatele cercetării au fost reflectate în recomandări generale referitor la organizarea și promovarea asistenței psihologice a IPTPV și monografia „Incursiuni psihopedagogice în orientarea profesională a persoanelor cu dizabilități” autor Cucer ,A.

Beneficiarii rezultatelor: MECC, CRAP, SAP, psihologii, cadrele didactice din instituțiile de învățământ, din centrele de dezvoltare, din cadrul cursurilor universitare și de formare continuă, cursurilor superioare de masterat și școlilor doctorale, de la facultățile de resort, cadrele manageriale școlare, cadrele didactice, etc.

